

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τ Α Κ Λ Η Δ Ο Ν Α

[Ἀποσπασμα ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς Θεσσαλικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων].

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθίμων τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κ α ρ α γ κ ο υ ν ι ᾶ (1) γνωστοῦ φυλετικοῦ διαμερίσματος ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπάρχει καὶ τὸ ἐθιμον τοῦ Κ λ ῆ δ ο ν α. Τὸ ἐθιμον τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσι τῆς Ἑλλάδος, δούλης τε καὶ ἐλευθέρης, ἄλλως ὅμως καὶ ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ τελεῖται, εἰς πολλὰ δὲ μέρη ἐξέλιπεν ὅλως καὶ μόνον τὸ ὄνομα σώζεται ἐν τῇ φράσει:

Αὐτὰ τὰ λὲν 'ς τὸν Κ λ ῆ δ ο ν α !

προκειμένου περὶ πραγμάτων ἀλλοκότων, ἀλόγων, μωρῶν, ἢ μὴ συμφερόντων. Ἡ λέξις κ λ ῆ δ ο ν α ς ἢ κ λ ῆ δ ο ν α κατα παραφθοράν τῆς λέξεως κ λ η δ ὠ ν - ο ν ὅ ς (ῆ), ὡς καὶ τὸ ἐθιμον, διεσώθησαν μὲχρις ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, σημαίνει δέ, ὡς καὶ τότε, εἰ ὡ ν ὅ ν, π ρ ο μ ῆ ν υ μ α, π ρ ὀ ρ ρ η σ ι ν, π ρ ο δ ι ᾶ γ ν ω σ ι ν κ λ. ἄλλ' ἐν τῇ Καραγκουνιᾷ ἐκτὸς τῆς σημασίας αὐτῆς ἔχει τὸ ἐθιμον τοῦτο καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ἀγιάζειν τὰ ὕδατα καὶ εἶνε ἐν τῶν μᾶλλον ἀναποφεύκτων ἐθίμων οὗ τινος παραθέτομεν ἐνταῦθα συντομωτάτην περιγραφὴν.

Τὴν πρώτην Μαΐου, ὄρθρου βαθέος πάντα τὰ ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 7 μέχρι 10 ἐτῶν κοράσια ἐκάστου χωρίου κατὰ συνεννόησιν γενομένην τὴν προτεραίαν, διαίρουσιν εἰς ὁμίλους συγγεμένους ἐκ πέντε κορασίων ἐξ ὧν ἡ μικροτέρα τὴν ἡλικίαν παρίστηται τὸ πρόσωπον τῆς νύμφης, αἱ δὲ λοιπαὶ τὸ τῶν συνοδῶν καὶ τῶν τραγουδιστριῶν αὐτῆς. Καὶ αἱ πέντε φοροῦσιν ἐσφράσματα ἐνδύματα ἢ δὲ ὑποκρινόμενη τὴν νύμφην φέρει καὶ διάφορα νυμφικά κοσμήματα καὶ ἐρυθρὰν καλύπτραν ὡς αἱ νύμφαι τοῦ τύπου, προσκλίνει (προσκυνᾷ) ὡς ἐκεῖναι ἀδιακόπως καὶ ὡς ἐκεῖναι ὁμοίως ὁδηγεῖται βασταζομένη ἐκατέρωθεν ὑπὸ δύο ἐκ τῶν τεσσάρων κορασίων. Τὰ ἑτέρα δύο κοράσια τὰ μὴ ὄντα ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς νύμφης κρατοῦσι πηλίνην λάγνηνον (στάμναν) ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὠτῶν αὐτῆς καὶ προπορεύονται. Τὴν λάγνηνον ταύτην πληροῦσιν ἂ κ ρ ῖ τ ο υ (2) ὕδατος, ρίπτουσιν ἐντὸς αὐτῆς στερεὰ ἀντικείμενα ἀγάμων νέων καὶ νεανίδων καὶ εἴτα πορεύονται εἰς τοὺς ἀμπελῶνας, ἔνθα συλλέγουσι καὶ θέτουσιν ἐντὸς αὐτῆς καυλοὺς πάντων τῶν ἐν τῷ χωρίῳ εὐρισκομένων δένδρων καὶ δεινδρίων μεθ' ὃ μεταβαίνουσιν εἰς ἐν ἑκαστον τῶν φρεάτων ἢ τῶν πηγῶν τοῦ χωρίου, ἔνθα χύνουσι τὸ ἥμισυ τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ ἀγγεῖῳ ὕδατος, ὅπερ ἀναπληροῦσιν ἀμέσως ἐκ τοῦ ἰδίου φρεάτος ἢ τῆς ἰδίας πηγῆς, ἄδουσαι τὰ κατωτέρω πρωτότυπα ἄσματα, ἐκτὸς τῆς τὴν νύμφην ὑποκρινόμενης ἥτις μόνον προσκλίνει (προσκυνᾷ) ἀδιακόπως, καθ' ὅλον τὸ διάστημα. Τοιούτοτρόπως δὲν μένει ἂ γ ι α σ τ ο (3) οὐδὲν φρέαρ, καὶ οὐδεμία πηγὴ τοῦ χωρίου, ἀλλ' ὅσακις συμβαίνει χω-

ρίον τι νὰ εἶνε μ ε γ ᾶ λ ο, ὡς τὸ Με-δάνι, τὰ Καλύδια, ἢ Παραπράστανη, ὁ Παλαμᾶς, κλπ. ἅτινα ἔχουσιν ἀπὸ 150 — 400 οἰκογενεῖας ἑκαστον καὶ ἐπομένως ἄλλα τόσα φρέατα, τότε οἱ ὁμίλοι τῶν τελούντων τὸ ἐθιμον τοῦ Κ λ ῆ δ ο ν α κορασίων μὴ δυνάμενοι νὰ περιπατήσουν ἰδίᾳ ἑκαστος ὅλα τὰ φρέατα διαιροῦνται κατὰ συνοικίας. Ὁ σκοπὸς τῶν ψαλλομένων ἄσματιν εἶνε ἰδιορρυθμότατος καὶ οὐδαμοῦ τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει παρόμοιος φρονῶ δὲ ἀδιστάκτως ὅτι θὰ εἶνε λειψάνον ἀρχαίας ἐλληνικῆς μουσικῆς.

Τὴν ἐπαύριον τῆς πρωτομαγιάς ἡμέραν τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου περὶ ὥραν ὡς ἔγγιστα 9 1/2, ἦτοι τὸ λεγόμενον γι ὠ μ α ἑκαστος ὁμίλος χωριστὰ ἀνοίγει τὰ κ λ ῆ δ ο ν ᾶ του, ψάλλων τὸ οἰκεῖον ἄσμα, καὶ οὕτω λήγει ἡ ἐορτὴ τοῦ περιέργου τούτου ἐθίμου.

Τὰ ἀντικείμενα ἅτινα εἶχον ρίφθῃ ἐντὸς τῆς λαγῆνου, οἷον δακτυλίδια, καρφίδες, μαχαιρίδια κλπ. ἐξαγόμενα ἐξ αὐτῆς ἐξετάζονται μετὰ προσοχῆς καὶ ἀπὸ τῶν στιγμάτων, ἅτινα φέρουσιν ἐκ τῆς ἐπὶ 28 ὅλας ὥρας ἐν τῷ ὕδατι διαμονῆς των, προφητεύεται τὸ μέλλον τοῦ κατόχου τοῦ ἀντικειμένου, δηλ. ἐὰν θὰ νυμφευθῇ, ἐὰν καλὰ ἢ κακὰ, ἐὰν δὲν θὰ νυμφευθῇ, ἐὰν θὰ ζήσῃ, ἐὰν θὰ ἀποθάνῃ ταχέως καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς.

Τὰ τραγούδια τοῦ Κ λ ῆ δ ο ν α

1

Ὅταρ βάλουν τὸν Κ λ ῆ δ ο ν α.

Τοῦ τίνος εἶν' τὰ κ λ ῆ δ ο ν α ;

Τοῦ (1) (τῆς) εἶν' τὰ κ λ ῆ δ ο ν α,

Ποῦ βαίνομε

Ἄν εἶν' ἡ 'μέρα ρίζικιά (2)

Νὰ βγοῦν λαμπρά,

Κι' ἂν εἶνε κακορριζικιά (3)

Νὰ βγοῦν σκουριά. (4)

2

Ἐμπρὸς 'ς τὸ πηγάδι.

Πηγὰδι Μεσδανίτικο (5)

Δὸς μου νερό,

Δὸς μου δροσιά,

Νὰ βάλωμε τὰ κ λ ῆ δ ο ν α

Τὴν Πρωτομαγιά

Καὶ πάλι νὰ τὰ βγάλωμε

Τ' Ἀι-Θανασιῶ (6) τὸ γιῶμα.

Κλώτσα, (7) νύφη μ' κλώτσα

Κλώτσα τὸ κρεντήρι (8)

(1) Τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ νέου ἢ τῆς νέας.

(2) Εὐσώματος.

(3) Δυσώματος.

(4) Μαῦρα.

(5) Τὸ ἐπίθετον τοῦτο εἶνε διὰ τὸ χωρίον Μεσδάνι μόνον, τὰ ἄλλα χωρία ἔχουσιν ἴδιον ἐπίθετον ὁμώνυμον αὐτοῖς δηλ. τὰ Καλύδια Καλυδιώτικο, ὁ Παλαμᾶς Παλαμιώτικο κλπ.

(6) Δηλ. τὴν ἐπαύριον ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

(7) Κατ' ἔθος ἡ νύμφη, εἰσερχομένη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, λακτίζει λάγνηνον πλήρη ὕδατος διὰ νὰ φέρῃ τὸ ποδαρικό της ἀφθονίαν, οὕτω δὲ λακτίζει καὶ ἡ νύμφη τοῦ κ λ ῆ δ ο ν α.

(8) Κρεντήρι ὀνομάζεται ὑδροδόχη χωροῦσα 1 — 2

(1) Καραγκουνιὰ λέγεται πᾶσα ἡ μεταξὺ Ἀγραφῶν, Φαρσάλων καὶ Τρικάλων πεδιάς.

(2) Δηλ. ἄνευ ὁμιλίας, ἐν σιωπῇ ἀντηθέντος.

(3) Μὴ ἡγιασμένον. Συνεχωνεύθη τὸ στερητικὸν α μετα τὸ ἀρχικὸ καὶ μετεβλήθη μόνον ὁ τόπος.

Ν' ἀγιάσουν τὰ πηγάδια
Ν' ἀγιάσ' ἡ (1) κόσμος οὐλος
Ν' ἀγιάσ' ν καὶ τὰ ποτάμια .

3

Ὅταν πηγαίνουν ἀπὸ τὰ πηγάδι 'ς ἄλλο

Παγῶνα, Παγωνίτσα,
Δὲν ἀγάπησες κανένα,
Δὲν ἀγάπησες τὸ Δῆμο
Νὰ σοῦ φτιάσῃ τὸ γκιοντάνι (2)
Μὲ τς' τετραμίδες (3)
Τὸ σαγιᾶ (4) μὲ τὰ φεγγάρια (5)
Τὰ φτερούγ' (6) τὸν κάμπο κάτ' (7).

4

Γιάννινα, Γιαννάκαινα
Μὴ παραστολιζέσαι
Τ' εἶν' ἡ Βοίθοντας (8) ἐδῶ
Εἶνε μέσα 'ς τὸ χωριό.
Βοίθοντα, μωρὲ Βοίθοντα,
Μὰς' τὰ παληκάρια σου
Νὰ διαβοῦν ἡ ἔμμορφες
Νὰ πακίνουν γιὰ νερό,
Γιὰ νερό 'ς τὴν ἐκκλησιᾶ
Καὶ 'ς τὴν Κυρα-Παναγιά.

5

Τὴ σανίδα, τὴ σανίδα
Τὴν τορνοπελεκημένη,
Ποῦ νὰ εὔρω τὸ τορνάρι
Νὰ τὴν τορνοπελεκησω.
Νὰ διαβῇ τ' Ἀλέξη ἡ νύφη
Τοῦ 'Κονόμ' (9) ἡ δεχάτερα
Μὲ τὴ στάμνα 'ς τὸ κεφάλι
Μὲ τὸ μαστραπᾶ 'ς τὰ χέρια.

6

Πέρσι τοῦτον τὸν καιρὸ
Πέρσι τοῦτ' τὴν ἄνοιξι
Κάπ' ἀπέδω διάβαινα
Κι' ἔπαιρνα βασιλικὸ
Καὶ κλωνάρι βάλσαμο (10)
Δὲν μ' ἄφιν' ἡ μάννα μου
Νὰ πακίνουν νὰ τὸ ἰδοῦ (11)
Φύτρωσε δὲ φύτρωσε
Δὲν πικρομαρχνήγισσε.

ὁκάδας, φαίνεται δὲ παραφθορὰ τῆς λέξεως κρατήρ - κρατήρος.

- (1) Ἀντὶ ὁ
- (2) Ἀργυροῦν κόσμημα ἐν εἶδει καρφίδος μετ' ἀλύσεων.
- (3) Εἶδος ἐξαρτημάτων τῶν ἀλύσεων, παρεμφερῶν μὲ νομίσματα ἀργυρᾶ εἰς σχῆμα μονολέπτων.
- (4) Λεπτὸν γυναικεῖον ἔνδυμα ἐπιχιτώνιον.
- (5) Εἶδος στρογγυλῶν κεντημάτων, εἰς σχῆμα πανσελήνου, μὲ ἐρυθρὰν κλωστήν καὶ ἐρυθρὸν ἐριούχον.
- (6) = πετερύγια, τὰ δύο ἄκρα τοῦ σαγιᾶ, ἅτινα φέρονται ἀνυψωμένα πρὸς τὰ ὀπίσθεν, ἵνα φανῶσι τὰ ἐρυθρὰ κεντήματα, ἅτινα εἶνε ἀπὸ τὴν ἀνάποδὴ ἐπίτηδες.
- (7) Τὸ μεταξὺ τῶν κεντημάτων ἀκέντιστον.
- (8) Ἡγεμὼν λέξις σλαβικῇ, παρμαείνασα καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Τουρκιστὶ σημαίνει διοικητής.
- (9) Οἰκονόμου, τίτλος ἱερέως.
- (10) Τόσον τὸ ἄσμα τοῦτο εἶνε ἀφροσπηχίαις ἐποχῆς, ὥστε ἡ λέξις βάλσαμος, ἥτις ἀναφέρεται ἐν αὐτῇ εἶνε ὅλως ἄγνωστος εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Καραγκουνίδος.
- (11) Πηγαῖω, ἰδῶ.

Ντοῦφες (1) ντοῦφες γένουνταν,
Σὰν τῆς νύφης τὰ μαλλιά
Τῶν γαμπρῶν τὸν τσιαμπᾶ (2).

Σημειωτέον ὅτι ἕκαστον τῶν ἄνω ἐξ ἁσμάτων ἔχει καὶ ἰδιαίτερον σκοπόν.

X. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

Ἡ πρωτομαγιά ἐν Κερκύρᾳ ἀνέκαθεν ἐορτάζεται κατ' ἰδιόρρυθμον τρόπον. Νέοι ἐργάται καὶ ἀχθοφόροι τῆς ἀγορᾶς, ἰδίως οἱ Πινιατόροι (3) ἀποτελοῦντες δύο τρεῖς κεχωρισμένους θιάσους φροντίζουν ἀπὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Ἀπριλίου νὰ εὑρῶσιν ἐν τοῖς χωρίοις κυπάρισσον ἱκανοῦ ὕψους, ἣν μάλιστα ῥωμαλέος τις δύναται νὰ ὑψώσῃ καὶ βαστάσῃ. Ἡ κυπάρισσος πρέπει νὰ εἶνε ὠραία, εὐθυτενής, ὅχι πολὺ φουντωτή, λυγηρὰ στολιζέται δὲ ὡς ἐξῆς: Ἀποξέεται ὁ φλοιὸς ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ κορμοῦ, ἐφ' οὗ ἀρχονται τὰ φύλλα, μέχρι τῆς βάσεως καὶ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος διαπερᾶται καὶ ἐξαρτᾶται στεφάνη, ἥτις κοσμεῖται πυκνῶς διὰ χρυσαυθέμων, μαργαριτῶν, τριανταφύλλων καὶ ἄλλων ἀνθέων. Ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεως τοῦ φυλλώματος τῆς κυπαρίσσου ἐξαρτῶνται μανδήλια μεταξωτά, ζωνάρια καὶ ταινίαι ἐπίσης ἐκ μετάξης, ὅσον τὸ δυνατόν πλείονα, οὕτως ὥστε εἰ δυνατόν νὰ καλυφθῇ ὅλη ἡ πρασίνη ἐπιφάνεια, ἐφ' ἧς προσκολλῶνται εἰς ἐπίμετρον καὶ τεμάχια βάμβακος. Εἰς τὰ ἀνωτέρω προστίθενται καὶ τριτσόνια, ἥτοι ἐλάσματα λεπτειλεπτα, ὀρειχάλκου, ἅτινα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σαλευόμενα τρίζουσιν. Ἀπὸ τῆς στεφάνης τέλος ἀναρτῶνται καὶ τὰ πρωτόλεια τῶν ὀπωρῶν τῆς ἀνοιξέως, μέσπιλα, πιζέλια, χλωροκούκια καὶ ὅμοια, ἅτινα πρὸς μείζονα πολυτέλειαν καὶ χρυσαυθίζονται. Ὁ φορτικὸς οὗτος στολισμὸς τοῦ Μαΐ εἶνε παροιμιώδης ἐν Κερκύρᾳ ὁσάκις θέλει τις νὰ σκώψῃ γυναικᾶ τινὰ φορτικῶς κεκοσμημένην λέγει: «εἶνε στολισμένη ὅσαν τὸ Μαΐ».

Οὕτως ἐστολισμένον τὸν Μαΐ λαμβάνουσιν οἱ τοῦ θιάσου, οἵτινες ἐκείνην τὴν ἡμέραν (εἴτε εἶνε ἡ θερμοκρασία θερινῇ εἴτε εἶνε χειμερινῇ) ἐνδύονται λευκὰ θερινὰ ἐνδύματα, καὶ τὸν περιφέρουσιν ἀνὰ τὴν πόλιν ψάλλοντες (ἐννοεῖται ὅχι δωρεάν) πρὸ τῶν θυρῶν τῶν μαγαζείων, τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ τῶν οἰκιῶν τὸ τραγοῦδι, ὁ παραθέτομεν ἐν τέλει, συνοδεύοντες τὸ ἄσμα καὶ διὰ μουσικῶν ὀργάνων ταῦτα δὲ εἶνε μόνα, τρίγωνον σιδηροῦν καὶ ντέφια, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν ἀθιγγάνων.

Αὐτὸς εἶνε ὁ συνήθης καὶ κυρίως Μαΐς ἐν Κερκύρᾳ (4) ἐνίοτε ὅμως, ἀλλὰ σπανίως, ἀντὶ τῆς ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἐστολισμένης κυπαρίσσου, γίνεται χρῆσις μικροῦ καλλιτεχνικῶς κατασκευασμένου ἀρχαϊκοῦ ἄρματος, πρὸς δὲ εἶνε ἐξευμένον ὁμοίωμα κύκνου καὶ οὐ ἐπιβαίνει μικρὰ κορασίς, ἀγγελοειδῶς περιβε-

(1) Τοῦφες.

(2) Βόστρυχος ἀνδρικός.

(3) Πίνια λέγεται ἡ ἀγορὰ τῆς Κερκύρας ἀπὸ κωνοσφόρου τινὸς δένδρου, ἥτοι κοικουναριᾶς οὗσης ποτὲ ἐκεῖ ἰταλ. pignia.

(4) Ὁ παρ' ἡμῖν ζωγράφος κ. Χ. Παχὺς παρέστησεν ἄλλοτε ἐν εἰκόνι πιστῶς ταιαύτην « Πρωτομαγίαν ἐν Κερκύρᾳ ».

βλημένη καὶ ἐστεφανωμένη, παριστώσα συμβολικῶς, ὑποθέτω, τὴν "Ανοιξιν.

Ὁ Μάιος παρ' ἡμῖν θεωρεῖται, ἀγνοῶ διατί, μὴν τῶν ὄνων, ἔκτων καὶ ἡμιόνων, τὴν δὲ πρωτομαγίαν ἰδίως στολίζονται δι' ἀνθέων ὑπὸ τῶν ὀνηλατῶν καὶ καραγωγέων τὰ ζῶα ταῦτα ἰδίως τὰ ὑπομονητικὰ καὶ δυστυχῇ ἐκείνα ζῶα, οἱ ὄνοι, πάσχουσι πλεῖστα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, προπηλακίζόμενα καὶ πολλὰκις δερρόμενα. Ὁ Μάιος θεωρεῖται καὶ ὡς ἀκατάλληλος μὴν πρὸς τέλεσιν γάμων, ὅσοι δὲ ἐξ ἀνάγκης τοὺς γάμους τὸν τελοῦσι κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον λέγεται ὅτι «δὲν προκόβουν» (·)· Ἡ αὐτὴ ἰδέα ἐπικρατεῖ παρὰ πολλοὺς καὶ περὶ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου (διότι «τοὺς τρυγᾷ καὶ τοὺς θερίζει»).

Τοιαύτη περίπου ἡ πρωτομαγία ἐν Κερκύρᾳ ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ κατ' αὐτὴν ἀδόμενον ἄσμα:

Μπρὲ μπῆκε ὁ Μάις, μπρὲ μπῆκε ὁ Μάις, μπρὲ μπῆκε
[ὁ Μάις ὁ μῆνας,
Ὁ Μάις μὲ τὰ τριαντάφυλλα κι' ὁ Ἀπρίλης μὲ τὰ ῥόδα,
Ἀπρίλη, Ἀπρίλη ἐφόρεσε, Μάι μου κανακάρη!
Ποῦ ὅλον τὸν κόσμον ἐγνώρισες μ' ἄνθη καὶ μὲ λουλουδιὰ.
Μπρὲ μίλησέ μου λυγερή, μπρὲ μίλησέ μου, κόρη!
Νὰ πάω νὰ δώσω τὸ φιλὶ πρὶν βρέξῃ, πρὶν χιονίσῃ,
Πρὶν κατεβάσῃ ὁ οὐρανὸς καὶ σύρουν τὰ ποτάμια.
Ἀνοιξε τὸ πουγγάκι σου τὸ μαργαριταρένιο,
Καὶ βάλε τὸ χεράκι σου, ὅταν τῶχεις μαθημένο.
Ἀν ἔχῃς λεφτὰ δό μου τα, ἂν ἔχῃς καὶ καμπιάλες (1)
Ἀν ἔχῃς καὶ καλὸ κρασί νὰ πιοῦν παληκαράδες.
Πολλὰ εἶπαμε τ' ἀφέντη μας νὰ ποῦμε τῆς κυρᾶς μας.
Κυρά μου, ὅταν τα λούζεσαι καὶ πᾶς ἔς τὴν Ἐκκλησίαν,
Ὅλ' οἱ ἄγγελοι σὲ καρτεροῦν ν' ἀκούσῃς λειτουργίαν.
Κυρὰ ἀργυρῇ, κυρὰ χρυσῇ, κυρὰ μαλαμματένια,
Ποῦ σὲ χτενίζει ὁ Ἐρωτὰς μὲ τὰ χρυσὰ τὰ χτένια,
Μὲ τὰ χρυσὰ, μὲ τ' ἀργυρὰ μὲ τὰ μαλαμματένια!
Καὶ ἔτων παιδιῶν τῇ χαραῖς κουφέτα νὰ μοιράσῃς,
Ὅχι κουφέτα μοναχὰ ἀλλὰ καὶ λεφτοκάρνα,
Καὶ κούπα μὲ γλυκὸ κρασί νὰ πιοῦν τὰ παληκάρια.
Ἐδῶ ποῦ τραγουδήσαμε καὶ τώρα καὶ τοῦ χρόνου
Καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Λαμπρᾶς μὲ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»!
ΣΠΥΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΣ.

ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΟΥ ΑΡΡΑΒΩΝΟΣ

Ἀρραβωνίζομαι ἔς τὸ χέρι
Χρυσὸ μοῦ βάζουν δακτυλίδι,
Δὲν εἶμαι μόνος, νῦν ταῖρι,
Σύντροφο θάχω ἔς τὸ ταξίδι.

Εἶχα φτερά μ' αὐτὰ πετοῦσα
Σ' τ' ἀστέρια ἀπάνου, ἔς τ' ἄνθη χάμου,
Μιὰ κόρη, μιὰ μαυροματοῦσα,
Μ' ἐκεῖνο δένει τὰ φτερά μου.

Κ' ἐκεῖ ποῦ παίρνει καὶ τὰ δένει
Καὶ μὲ κυττάζει ντροπαλῇ
Καὶ μοῦ γελᾷ χαριτωμένη,
Μὲ τέτοια γλῶσσα μοῦ μιλεῖ:

· Ἀφῆνσε τ' ἄνθη καὶ τ' ἀστέρια,
Κι' ἀκούμπησε ἔς ἐμὲ καὶ στάσου,
Δόσε ἔς τὰ χέρια μου τὰ χέρια,
Καὶ ἔς τὰ φιλιὰ μου τὰ φιλιὰ σου.

(1) Cambiale ἐλέγετο ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἰταλιστὶ τὸ χαρτονόμισμα.

Γύρε δὲ μιὰ πιστὴ ἀγκαλιά,
Κράτει τὰ μάτια σου κλεισμένα,
Κ' ἐγὼ σὲ φέρνω ἔς τὴ φωλιά,
Σ' αὐτὴ ποῦ ἐτοίμασα γιὰ σένα.

Σὰ μέλισσα δουλευτικῇ,
Σὰ μέλισσα μέσ' ἔς τὴν κυψέλην,
Συμμάζωξα, φυλάττω ἐκεῖ
Γιὰ σὲ τὸ πιὸ καθάριο μέλι.

Κι' ὅ τι ζητοῦσες ἀπ' τὴ κτίσι,
Ἀπ' τὴν ἀγάπην ὅλου τοῦ κόσμου
Γιὰ σὲ ἐκεῖ μέσα τάχει κλείσῃ
Ἡ δύναμις τοῦ ἐρωτὸς μου.

Γλυκεῖα φωλιά ποῦ δὲν τὴ φτάνει
Τοῦ κόσμου ἡ ζάλη, κ' ἡ βοή!
Μέσα ἔς αὐτὴ βρῖσκει λιμάνι
Ἡ θαλασσόδαρτη ζωή.

Ποιὰ εἶν' ἡ ζωὴ; Μὴν εἶνε ἡ πλάσι,
Μὴν εἶνε τ' οὐρανοῦ τὰ πλάτια,
Τὰ πέλαγα, ἡ στεριαίς, τὰ δάση,
Κ' ἡ ἀρχονταίς καὶ τὰ παλάτια;

Μὴν εἶνε ἡ λύσσα τοῦ πολέμου,
Ὁ πλοῦτος μὲ τὰ χρήματά του,
Ἡ δόξα, ἡ φήμη; Ποῦ, καλέ μου,
Ποῦ βρῖσκεται ἡ ζωὴ ἐδῶ κάτω;

Ποῦ κι' ὡς τὰ τώρα κι' ἀπὸ πρῶτα
Καὶ ἔς τῶν αἰώνων τοὺς αἰῶνας
Ὅλ' ἡ ζωὴ—ἐμένα ῥῶτα—
Εἶνε ὁ μικρὸς περιστριῶνας!

Κι' ὅποιος τὴν ταπεινὴν τοῦ χάρι
Γιὰ τὰ μεγάλα τὴν ξεχάσῃ,
Ὅταν ἡ κούρασι τὸν πάρῃ,
Ποῦ θαῦρη γιὰ νὰ ξαποστάσῃ;

Ποῦ θαῦρη; πουθενά! καὶ ξένη
Θὰ ἰδῇ τριγύρω του τὴν κτίσι
Καὶ τὴν κατάρα τοῦ θ' ἀφήσῃ
Σὲ τέτοια ζωὴ ψευτισμένη.

Τῆς γῆς τὰ μεγαλεῖα τὰ εἶδα,
Τὴ δῖα ἀνάβουν φλογερῇ,
Τὴ σβύνει ἀγάπης μιὰ βράνιδα.
Καλὸ τυχερὸς ποῦ θὰ τὴ θοῇ!

Ἡ εὐτυχία χαμογελᾷ
Σὲ δυὸ κρυμμένα περιστέρια.
Μὴ τὴν ζητᾷς πολὺ ψηλὰ
Σ' τὰ μυστικά καὶ ξένα ἀστέρια.

Κι' ἀγάπα πιὸ πολὺ ἀπ' τὴ χάρι
Τοῦ μακρυσμένου ἀποσπερίτη
Τὸ βραδυνὸ μας τὸ λυχνάρι
Ποῦ θὰ μᾶς φέγγῃ μέσ' ἔς τὸ σπίτι.

Εἶχα φτερά, μ' αὐτὰ πετοῦσα
Μέσ' ἔς τὴν ἀπέραντη οἰκουμένην,
Μιὰ κόρη, μιὰ μαυροματοῦσα
Τ' ἀνήσυχά φτερά μου δένει.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ